

Door Sanne van der Most

Delft betreft bewoners bij de uitvoering van de Omgevingswet

‘Delfts Doen’ geeft iedereen een stem

Als je mensen op het juiste moment betreft en écht luistert naar hun ideeën worden beslissingen van de gemeente veel breder gedragen. Zelfs als ze uiteindelijk een andere kant op gaan. Het is de achterliggende gedachte van ‘Delfts Doen’, een nieuwe aanpak om Delftenaren te betrekken bij het uitvoeren van de Omgevingswet. En die werkt.

Marlies van Arendonk en Derk van Rees

Meedenken is belangrijk voor mensen. Uit onderzoek dat de gemeente Delft liet verrichten, blijkt dat ze niet alleen willen meedenken over de megagrote projecten maar juist ook over kleine veranderingen die hun directe leefomgeving raken. Waar komt het sportveld, is er een speeltuin in de buurt, hoe wordt mijn directe omgeving beïnvloed door een nieuw plan? ‘Allemaal zaken waar traditioneel eigenlijk helemaal geen inspraak over plaatsvond’, zegt Marlies van Arendonk, procesmanager implementatie Omgevingswet. Door Delfts Doen gebeurt dat nu dus wél. ‘Een omgevingsvisie gaat uiteindelijk over de hele stad. Dat is een groot ding. Daarom participeren we in drie stappen: eerst op buurtniveau, dan trekken we het door op stadniveau en uiteindelijk bekijken we wat dat betekent per gebied.’

Steeds meer participatie

Een aanpak die precies past bij de veranderende relatie tussen overheid en burger. Van Arendonk: ‘In plaats van steeds meer verantwoordelijkheid te nemen en steeds meer bij de burger weg te halen, legt de overheid nu steeds meer terug. Dat zag je al in het sociaal domein maar dat gebeurt nu ook steeds meer in het fysieke domein. Ook daar vindt steeds meer participatie plaats. Dat betekent ook dat we mensen op een andere manier moeten meenemen in de plannen.’ Tegelijkertijd ziet Van Arendonk dat het voor mensen soms lastig is om op grote abstracte thema’s mee te praten. ‘Als het hun eigen straat betreft, komen ze er nog wel uit. Maar grotere issues als het toevoegen van honderd woningen in een aangrenzende wijk zijn lastiger. In dat kader moet je Delfts Doen zien.’

Set van spelregels

Participatie is een verplicht onderdeel in de Omgevingswet en Delfts Doen voorziet daarin. Het betreft inwoners bij besluitvorming. ‘Zo, dat ze zich ook echt gehoord voelen’, legt Derk van Rees uit. Als senior jurist houdt hij zich vooral bezig met gebiedsontwikkeling en zit hij in het regieteam van de Omgevingswet. ‘We hebben burgers via enquêtes, social media en in gesprekken op straat gevraagd hoe zij in de toekomst willen meedenken over het vormgeven van ontwikkelingen in hun eigen fysieke leefomgeving.’ Die gesprekken hebben geresulteerd in een set van spelregels. Degene die het initiatief neemt, moet de kaders en belangen in kaart brengen. Van Rees: ‘Dat kunnen financiële en wettelijke kaders zijn maar ook kaders van inwoners zelf, waaraan niet te tornen valt, zoals een monumentale boom die er al generaties lang staat of een speelplek die voor de buurt van grote waarde is.’ Binnen die kaders wordt vervolgens verder gepraat over een plan. ‘Mensen kunnen hun ideeën naar voor brengen en met elkaar bespreken’, vervolgt Van Arendonk. ‘Al die ideeën kunnen leiden tot aanpassing van het plan. Wat er met die ideeën is gebeurd, wordt teruggelegd bij de deelnemers. Zo kunnen ze zien dat er ook echt iets mee gebeurt. Of niet- want dat kan ook. Maar

dan wordt helder uitgelegd waarom er een andere kant is opgegaan. Zo is de cirkel weer rond en daarna neemt de gemeente een formeel besluit.'

Managen van verwachtingen

Managen van verwachtingen, dat is waar het bij Delfts Doen allemaal om draait. Van Rees: 'Dat was wat er vaak niet goed ging bij inspraakprocedures. Bewoners en initiatiefnemers gingen vaak met verkeerde verwachtingen zo'n proces in en raakten daardoor teleurgesteld. Als bij een bouwproject niet meer ter discussie staat *dat* er gebouwd wordt maar wel waar het gebouw komt te staan en hoe hoog het wordt, moet je daar vanaf het begin duidelijk over zijn. Dat vraagt wat van initiatiefnemers én van bewoners. Helder met elkaar communiceren over waar de participatie nu precies over gaat en afspraken maken over wat je van het proces verwacht.'

Diffuser

Dat praten gebeurt in Delfts Doen overigens ook anders dan voorheen. 'Niet meer met vaste gesprekspartners en belangengroepen', legt Van Arendonk uit. 'Want mensen zijn tegenwoordig heel anders georganiseerd. Veel individueler en veel meer op thema. Dat kan per onderwerp wisselen. Dat betekent dat je mensen op een heel andere manier moet benaderen dan voorheen. Ze komen niet meer naar traditionele avonden van belangengroepen maar je zult ze veel meer online moeten vinden. Dat lijkt lastiger, want het is diffuser. Toch is onze ervaring, dat als je ze eenmaal hebt gevonden, ze heel goed in staat zijn om mee te denken.'

Gedeelde verantwoordelijkheid

En dat meedenken heeft al op verschillende plekken plaatsgevonden. Bij het ontwikkelen van De Staal, bijvoorbeeld. 'De voormalige gemeentewerf', legt Van Rees uit. 'Daar is een woningbouwplan ontwikkeld waarbij de ontwikkelaars het hele proces van Delfts Doen zelf met de bewoners hebben doorlopen.' Een succes, zo blijkt uit de evaluatie. Van Rees: 'Sommige mensen waren het niet eens met de uitkomst maar wél met het proces. En daar gaat het om. Ze hebben wel kunnen meedenken en ze zijn gehoord. Dat scheelt een hoop in de acceptatie.' Ook het bedrijventerrein Schieoevers Noord is een heel groot gebiedsontwikkelingstraject voor wonen en werken waar Delfts Doen op dit moment succesvol wordt toegepast. Green Village is nog zo'n voorbeeld. 'Dat gaat om een experimententerrein op de campus van de TU', licht Van Rees toe. 'Daar wonen niet heel veel mensen omheen en dat maakt participeren wel wat lastiger. Toch is er een zeer diverse groep op afgekomen die goed heeft meegedacht. Op een traditionele bijeenkomst maar ook online via social media. Mensen reageerden ook veel op elkaar. Je zag echt een gedeelde verantwoordelijkheid ontstaan om er samen een succesvol plan van te maken en dat is mooi. Daar willen we naar toe.'

Weer naar buiten

Delfts Doen werkt als een olievlek. Van Arendonk: 'het begon met een experiment met vier projecten maar inmiddels is het veel groter. Steeds vaker wordt bij nieuwe projecten geroepen dat mensen het volgens Delfts Doen willen aanpakken. Zowel binnen de gemeente zelf als in de stad. Die term en de aanpak is inmiddels ingebakken. Het is ook eigenlijk een heel logisch proces. En eigenlijk ook niet helemaal nieuw. Alleen de momenten worden nu veel explicieter gemaakt.' Of Delft er in de toekomst ook echt anders uitgaat zien? 'Op sommige punten wel degelijk', denkt Van Arendonk. 'Het gaat om de directe leefomgeving van mensen. De openbare ruimte wordt weer wat meer tergegeven aan de mensen zodat ze mee kunnen denken over wat zij prettig vinden om in te leven. Mensen gaan weer meer naar buiten en doen samen dingen. Twintig jaar geleden zat niemand op een houten bankje naast de voordeur. Nu doen een heleboel mensen dat.'